



Datum	Diarienummer
2018-04-03	0052/18
Ert datum	Er beteckning
2018-01-25	Ju2018/00485/L5

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över remiss: Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2)

Räddningstjänsten Storgöteborg (hädanefter benämnd RSG) har tagit del av remiss "Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner (SOU 2018:2)" och lämnar yttrande över remiss enligt följande.

Beskrivning av problem och dess orsaker

RSG instämmer i stort i utredarens slutsatser om att det finns anledning att vidta lagstiftningsåtgärder som en del i att möta de problem som RSG har kunnat identifiera.

Enligt beskrivningen av utredningens arbete konstaterar RSG att ingen räddningstjänst getts möjlighet att delge problembild eller förslag till utredaren. RSG tror att särskilda möten eller studiebesök med någon räddningstjänst hade bidragit till en mer nyanserad beskrivning av räddningstjänstens verksamhet.

Bedömningar och förslag

Behovet av en systematisk översyn av 17 kap. brottsbalken

RSG delar utredarens förslag om att straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet i första hand bör tillgodoses genom andra lagtekniska lösningar än genom att omarbета 17 kap. brottsbalken.

Översyn av straffskalorna avseende brotten i 17 kap. brottsbalken

RSG anser att en höjning av straffskalorna i 17 kap. brottsbalken är positivt för det abstrakta straffvärdet. Föreslagen förändring har dock mindre betydelse för RSG:s verksamhet då bestämmelserna i 17 kap. brottsbalken inte så ofta blir tillämplig för RSG:s personal.

RSG ifrågasätter att räddningstjänstpersonal under uttryckning anses falla utanför skyddet för tjänstemän i myndighetsutövning. Enligt utredningen kan myndighetsutövning förenklat sammanfattas som beslut eller andra åtgärder som ytterst grundar sig på samhällets maktbefogenheter i förhållande till enskilda. RSG anser att bestämmelserna om att genomföra räddningsinsats enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) innebär myndighetsutövning som medför beslut och åtgärder som grundar sig i maktbefogenheter.

En utvidgad kriminalisering av angrepp på blåljusverksamhet

RSG är positiv till en utvidgad kriminalisering av angrepp på blåljusverksamhet genom att införa straffbestämmelser om blåljussabotage i 13 kap. brottsbalken. RSG delar skälen för förslaget, om att det primära skyddsintresset för en sådan utvidgad kriminalisering bör vara att säkerställa att räddningstjänst kan genomföra sina uppdrag utan att bli hindrade av våld, hot eller andra otillbörliga åtgärder från utomstående.

RSG ser inte heller några direkta problem med hur bestämmelsen rent språkligt har utformats. Däremot finns några oklarheter som behöver klargöras kring hur bestämmelsen, enligt utredningen, är tänkt att tillämpas och hur vissa begrepp ska tolkas samt även hur begreppet räddningstjänst definieras i författningskommentaren.

Begreppet räddningstjänst

Enligt föreslagen lydelse i lagtext, 13 kap. 5 c §, döms den som angriper eller annars stör räddningstjänst, genom att använda våld eller hot om våld mot dess personal, tillgripa eller skada fordon eller annat hjälpmedel, eller vidta annan otillbörlig åtgärd, för blåljussabotage om gärningen är ägnad att allvarligt hindra eller försena genomförandet av ett uppdrag.

Med räddningstjänst avses enligt 1 kap 2 § LSO de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.

Begreppet räddningstjänst används dock inte enbart enligt definitionen räddningsinsats utan även i vidare bemärkelse samt utgör även namnet på den organisation som vanligtvis svarar att såväl förebygga som att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö till följd av olyckor.

Räddningstjänst kan i vidare bemärkelse definieras som den helhet som består av förberedelser för, beredskap för och genomförande av en räddningsinsats. Att bedriva räddningstjänst innebär således mer än enbart genomförande av själva räddningsinsatsen. Då begreppet räddningstjänst används på olika sätt i praktiken blir definitionen i lagtexten oklar. Det blir otydligt om föreslagen lydelse i lagtext är begränsad till att avse endast räddningsinsatsen eller om den är tänkt att avse begreppet räddningstjänst i vidare bemärkelse. (Detta bör jämföras med begreppen polis och ambulanssjukvård, som enligt författningskommentarerna synes ha en vidare omfattning.)

I författningskommentarerna anges att otillbörlig åtgärd anses utgöra ett angrepp på eller en störning av verksamheten, vilket kan tolkas innefatta gärningar som inträffar innan en räddningsinsats faktiskt har påbörjats. Brottsliga angrepp eller andra otillbörliga åtgärder på blåljusverksamhet kan ske såväl under beredskap innan räddningsinsats som under pågående räddningsinsats och efter avslutad insats.

Räddningspersonal är ofta ute i samhället med fordon utrustade för räddningsinsatser och orienterar, övar, bedriver informationsinsatser samt utför andra uppdrag, samtidigt som man är i beredskap för det fall det skulle komma ett larm och behov av räddningsinsats uppkommer. Även i dessa situationer samt i anslutning till avslutade räddningsinsatser, anser RSG att det finns behov av att säkerställa att räddningstjänsten kan genomföra sina uppdrag utan att bli hindrade av våld, hot eller andra otillbörliga åtgärder från utomstående.

RSG menar att det är av yttersta vikt att det klargörs vilken innebörd begreppet räddningstjänst ska ha i nu aktuell bestämmelse. RSG anser sammanfattningsvis att föreslagen lydelse ska omfatta räddningstjänstens verksamhet i vidare bemärkelse, inte enbart själva räddningsinsatsen, för att skälen till förslaget om det primära skyddsintresset ska uppnås.

Begreppet personal

RSG förutsätter att samtlig personal från räddningstjänstens organisation, frivilliga räddningsvärn som uttagits med tjänsteplikt enligt LSO och entreprenörer (exempelvis förare till kranbilar) som anlåtats av räddningstjänsten, är att betrakta som blåljuspersonal som omfattas av straffbestämmelsen blåljussabotage som skydd för blåljusverksamhet, när dessa är delaktiga i räddningsinsatsen.

Begreppet miljö saknas

RSG ansvarar enligt LSO för kommunala räddningsinsatser vid olyckor eller överhängande fara för olyckor för att förhindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Enligt utredningen bör alla former av hindrande av ett ingripande eller räddningsuppdrag betraktas som mycket allvarligt om gärningen tar sikte på ett uppdrag som syftar till att rädda liv eller betydande egendom. RSG konstaterar att utredarens förslag inte fullt ut harmoniserar med LSO, då det synes saknas skydd för att uppdraget inte ska hindras eller försenas med de risker för miljö som det kan medföra (exempelvis vid olycka med utsläpp av farligt ämne).

Begreppet utomstående

Enligt utredningen krävs att angreppet kommer från någon utomstående person för att kunna utgöra en sabotagegärning. RSG anser att alla som saboterar räddningstjänstens räddningsinsats är att betrakta som utomstående. Exempelvis om en person anlägger en brand och samma person därefter hindrar räddningsuppdraget, bör det anses utgöra en sabotagegärning då hindrandet av ett ingripande från räddningstjänsten kan få allvarliga konsekvenser.

Ny försvårande omständighet i 29 kap. brottsbalken

RSG konstaterar att det skapas ett ökat skydd för all personal inom RSG genom att komplettera straffbestämmelsen blåljussabotage med straffskärpningsregel om någon blivit angripen i eller med anledning av dennes yrkesutövning. Den brist det innebär att 17. kap brottsbalken är begränsad till att avse tjänstemän i myndighetsutövning synes därmed kompletterad.

RSG förutsätter att frivilliga räddningsvärn är att betrakta som förvärvsarbetare i yrkesutövning och inte ideellt arbetande, exempelvis i anslutning till räddningsinsats och vid övning, även om inkomsten från sådana uppdrag saknar avgörande betydelse för den enskildes försörjning.

Ärendet är handlagt av:

Johanna Björnfot, Operativ chef

Marie Caldenby, Förbundsjurist

Kristina Lindfeldt, Avdelningschef Operativ ledning

Erik Isaksson, Projektledare

Anders Ekberg, Räddningschef

Lars Klevenparr

Förbundsdirektör

Kopia till;

Göteborgs stad

Härryda kommun

Kungsbacka kommun

Lerum kommun

Mölndals stad

Partille kommun

Räddsam VG